

Szánthó

Imre

Szánthó Imre születésnapjára

A március 15-i ünnepségen "...kijutott a tapsból Szentendrei Géza és Szánthó Imre gimnáziumi tanulóknak is, kik igen jól szavaltak. (Szánthó Imre ráadásul kitűnően fest is, mint hallottuk édesapjától)". *(Pilishegyvidék - Budakörnyék, 1938. március 19.)*

Régi szentendreiek, tisztelők, barátok és ismerősök gyűltek össze 2008. szeptember 18-án kora délután a Bartók Béla úti Dalmát háznál ahol emléktáblát avattak Szánthó Imre emlékére és tiszteletére. Ebben a házban 20 évig alkotott. Závodszy Zoltán a Kulturális Kht. igazgatója és dr. Dietz Ferenc polgármester rövid köszöntője után dr. Török Katalin művészeti író emlékezett a művészről. A táblaavatás után a barátok és tisztelők koszorút helyeztek el. "Most vasárnap, szeptember 21-én lesz Szánthó Imre születésnapja, amire nélküle emlékezünk, mert Imre tíz éve nincs közöttünk, de teszem rögtön hozzá, csak testi mivoltában. Annyi mindent csinált, annyifelé és annyiféle nyomot hagyott maga után, hogy nem lehet őt kikerülni és megkerülni, a város civil és művészeti élete iránt kíváncsiskodó, lépten - nyomon belé bukkan.

Igazi lokálpatrióta volt, mesevárosa, Szentendre elkötelezettje, szerelmese, önkéntes - ma úgy mondanánk -; civil menedzsere, népszerűsítője, olyan évtizedekben; az 50-es, 60-as, 70-es években, amikor a magán buzgalom elé állított sorompók alatt csak kitartással, elkötelezett hittel felvértezve, időnként ügyes trükkökkel álcázva lehetett átbújni. Egy-egy öreg épületre, a múltat idéző vénséges vén nénikék történeteire, vagy a tisztos mesteremberek ismeretségére éppúgy időt és figyelmet szentelt, mint a művészetre és a művészekre, akik közé egész szívével vágyott, s mert kivívta magának, oda is tartozott.

A lokálpatriótaság nála életforma volt. Frank János művészettörténész írta róla 1973-ban, hogy

azok közé az emberek közé tartozik, akiről azt szoktuk mondani, hogy oeuvre-jük maga az életvitelük, az életük. Kevesen tettek annyit Szentendre művészeti életéért, mint ő. Az ötvenes évek első felében -; folytatja Frank János - szentendrei múzeológus voltam, akkori munkám elválaszthatatlan volt Szánthó Imre személyétől. Ő ismertetett meg a várossal, a házakkal akár műemlékek, akár ócskaságok voltak -, emberekkel pletykákkal, legendákkal. Együtt terveztük, hogy milyen kiállításokat szeretnénk rendezni, s terveinkből nem kevés megvalósult. Szánthó Imre egész életében sziporkázott az ötletektől, ilyen volt a természete. Ötletei nem váltak szellembuborékokká, mert a sors átlagon felüli munkabírással, szervezőkészséggel és kitartással vértette fel őt. Álmai, tervei megvalósításáért küzdött, cselezett, perlekedett, ha kidobták az ajtón, bement az ablakon, tollat ragadott, érvelt és vitatkozott, megírta a magáét, kéretlen prókátorként állt ki élő és elhunyt művésztársai mellett. A szentendrei festők és festészet élő lelkiismerete volt, az emlékezés őrző anyala. Annyi köszöntőt, évfordulós megemlékezést, művészekről, szentendrei polgárokról, városi eseményekről, nevezetességekről - meg merem kockáztatni -, soha senki nem írt Szentendrén, mint amennyit ő. Ebbéli szenvedelmes szenvedélyét a város Pro Urbe díjjal és Díszpolgári kitüntetéssel köszönte meg, ismerte el. Martos Katalin tíz éve dolgozik férje óriási írásos;- másoktól és saját tollából származó hagyatékának feldolgozásán, kutathatóvá tételén.

Bár Szánthó Imre árvizektől gyakran nyaldosott, állandó lakása a Pannónia utcában van, az emléktábla itt, a szamárhegy lábánál álló háza falára került, arra a házra, ami 1967-től 1987-ig, húsz esztendőn keresztül volt a műteremháza, és ahol magának és másoknak kiállításokat rendezett - ; ha engedték és mondvacsinált indokokkal meg nem akadályozták, mint az megesett több ízben is a hetvenes években. Most, hogy összegyűltünk itt a Dalmátház előtt, Szánthó Imre sok évtizedes szentendrei életének és tevékenységének kiemelkedő helyszínénél, kihagyhatatlan alkalom kínálkozik arra, hogy egy-egy epizódot felvillantsak felesége, Martos Katalin segítő anyaggyűjtésének köszönhetően, az öreg pinceház történetéből. A mindenre kíváncsi Szánthó Imre a megvásárolt ház múltjáról is összegyűjtötte az emlékmorzsákat, hiszen jól tudta, egy sokat megélt öreg ház falai fontos titkokat rejtene. A kezdetek a messzi múltba nyúlnak, az ezerhétszázados évek második felébe. A hasas falú, köből és téglából épült pinceház alatt a márgás, puha kőzetbe vájt, kétágú, részben boltozatosra falazott borospince terül el a mélyben. A ház ablakai eredetileg az udvarra nyíltak, a pincelejáró meghosszabbított teteje egy tárolót fedett a Malom utcai oldalon, léckerítéssel az utcai frontra, melyhez olykor a Szamárhegy jellegzetes lakóját, a kecskét kötötték ki.. Az általa Dalmátháznak elnevezett egykori pinceház közeli szomszédságában, a Munkácsy utca 15. szám alatt vendégeskedett egykoron Stéger Ferenc világhírű operaénekes présházában Erkel Ferenc. A harmincas években Gröschl kocsmáros borait őrizte a Dalmát ház alatti pince, de volt jegespince is, a második világháborúban autógumi raktár. A jellegzetes szamárhegi ház lakói iparosemberek voltak: szabók, tímárok, cipészek. Az ő emlékükre tetette Szánthó Imre a ház falára az itt látható ollós cégért, ami eredetileg a Görög utcában volt a hetvenes évek elejéig. A Ferenczy Múzeum bővítésekor lebontották az ottani szabóműhelyt, így cégére gazdátlaná és hontalanná vált. Szánthó Imre megvásárolta, s műteremháza falán biztosított számára tisztos továbbélést. A cégér alá kőpadot helyezett el, felidézve egy letűnt világot, amikor a hírcserének, az egymás közti kommunikációnak nélkülözhetetlen helyszínei voltak a ház előtti kispadok. De Szánthó Imre figyelme ennél is tovább terjedt. 1971-ben a szentendrei ikonfestők emlékére az

általára tervezett emléktáblát Holdas György faragta vörös márványba és Vujicsics Sztoján író, irodalomtörténész leplezte le a Dalmát ház falán. Azóta 37 év telt el, s most itt állunk barátai, a város képviselői, egykori művészkollégái, hogy megtegyük az iránta érzett tiszteletnek és megbecsülésnek, az emlékezésnek a gesztusát, amiben ő maga felülmúlhatatlan és fáradhatatlan volt, amiben annyi szép példát állított elénk.

Szánthó Imre lokálpatriotizmusa és közösségi szerepvállalása a civil kurázsi kiemelkedő példája, melyre napjainkban legalább akkora szükség lenne, mint volt az általa megküzdött évtizedekben.

Szentendre, 2008-09-18. Török Katalin